

WANDELEN IN KERKRADE

3

Langs Kunst en Kruisbeeld
Stadsdeel Kaalheide-Heilust

WANDELING LANGS KUNST EN KRUISBEELD

Kaalheide/Heilust

4,6 km korte route

7 km lange route

WETENSWAARDIGHEDEN

Startpunt en eindpunt:

Heiveldplein

Hier kunt u de auto parkeren

Duur: 1,5 uur (korte route) c.q. 2 uur (lange route)

Korte route ook geschikt voor mensen die moeilijk ter been zijn.

Deze is ook geschikt voor kinderwagens en rollators.

Stevig schoeisel aanbevolen

De wandeling is in alle seizoenen te lopen

COLOFON

Foto's: Wil Slangen en Wim Robroek

Route: Bewonersplatform Kerkrade West

Werkgroep Ontwikkeling Toerisme & Recreatie:

Wil Slangen, Ton Brouwers, Jo Handels, Marianne Plag,

Tiny Robroek, Jack Schreurs, Mathieu Deckers,

Derk Wagendorp, Huub Herveille, René Schurer.

Oorspronkelijke Layout: Magda Ayhan

Ondersteuning: Gemeente Kerkrade afd. Toerisme

Start en eindpunt:
Parkeerplaats Heiveldplein

- Wij verlaten de parkeerplaats aan de westkant en lopen naar de hoek van het Heiveldplein / Ericastraat. Hier bevindt zich

1. Beeld "Koppel"

Vervaardigd door Francois Kovacs, 1982 Marmer. Beeldhouwer geboren in Zepce Kroatië 1915, overleden Brussel 2005.

- Wij lopen links langs van het beeld verder via het Heiveldplein en steken vervolgens de Kasperenstraat over. Wij lopen de Ons Limburgstraat in en gaan bij de viersprong linksaf de Heiluststraat in. Na ca. 50 meter bevindt zich links

2. Kruisbeeld Heiluststraat

- Wij vervolgen de Heiluststraat (zijstraten negeren) tot aan de Kleingraverstraat. Hier gaan wij rechtsaf en

1. François I. Kovacs, Belgische beeldhouwer en schilder afkomstig van een zeer bescheiden Hongaars gezin. Hij werkte op 16-jarige leeftijd samen met zijn broer Erno Kovacs. Van hem leerde hij fundamentele van de beeldhouwkunst. Later studeerde hij tekenen en schilderen in het atelier Tibor Galle in Boedapest. Naast zijn artistieke werk, studeerde hij geneeskunde. In 1956 om politieke redenen gevlucht naar België. Hij voltooide zijn artistieke opleiding in de beeldhouwkunst aan de Ecole des Arts d'Ixelles.

2. Kruisbeeld Heiluststraat

Het eerste kruis in de Heilust stond op het kruispunt van de Heiluststraat/ Ons Limburgstraat. Het was een kruisaltaar, dat op 1 juni 1932 werd ingezegend. Bij de sloop van de huizen in de Heilust werd eveneens het kruisaltaar verwijderd. De eikenhouten Corpus werd bewaard. Aannemersbedrijf Jongen, dat de nieuwbouw in de wijk realiseerde, schonk de bevolking een nieuw slank houten kruis. De oude Corpus werd hierop gemonteerd. De inzegening gebeurde door pastoor C. Dogge op 21 november 1982.

vervolgens de 2de straat links de Batastraat in. Aan het eind van de Batastraat steken wij de Industriestraat/Schif ferheidestraat over naar de parkeerplaats van FC Kerkrade-West. Aan de linkerkant bevindt zich

3. Wegkruis parkeerplaats FC Kerkrade-West

- Vanaf de parkeerplaats, rechts van het kruis en kolenwagentje nemen wij het pad heuvelop- waarts tussen de sport- velden door en komen

na ca. 100 meter bij

4. Wegkruis Wauwelpad

- Bij het wegwijkruis nemen wij het Wauwelpad naar links. Na 300 meter komen wij aan de begraaf- plaats.

KORTE WANDELROUTE:

Voor de korte route gaan wij hier naar links en komen op de Schif- ferheidestraat. Hier gaan wij rechtsaf en vervolgen deze straat tot aan de Parkstraat, 1ste straat links.

3. Wegkruis Parkeerplaats FCKW

In het verleden stond een kruis in de oude mijnmuur van de Willem-Sophia. Als herinnering hieraan is een wegwijkruis uit het gemeentede- pot hier geplaatst bij de opening van het Sport- en buurtpark Willem-Sophia op 18 februari 2006. Het kruis is ingezegend door de pastoors Knubben en Dogge. De naast het wegwijkruis geplaatste kolenwagen is een herinnering aan het mijnverleden.

4. Wegkruis Wauwelpad

Dit wegwijkruis is een geschenk van kunsts- mid Chris Theunissen aan de dialectvereniging "D'r Wauwel".

Dit kruis werd ter plekke ingezegend door Pastor Knubben ter gelegenheid van de opening van het Wauwelpad op 7 mei 2006. Het is afkomstig van het kerkhof in Colombey-les-Deux-Églises.

(Indien gewenst kunt u de begraafplaats Schifferheide bezoeken aan onze rechterhand, 100 meter rechtdoor. Hier bevinden zich verschillende grafstenen, waarvan bezichtiging de moeite waard is). Na het bezoek aan de begraafplaats of indien dit wordt overgeslagen steken wij de Schifferheidestraat over en lopen de Parkstraat in. Wij gaan langs het sportcomplex en slaan vervolgens de 1ste straat rechts in, de Sportstraat.

Achter de sportvelden komen wij bij het Nederlands oorlogsgraf. Einde korte route lees verder bij item 7.

LANGE WANDELROUTE:

- Voor de lange route lopen wij rechtdoor langs het kerkhof, dat we links laten liggen. Brug langs spoor oversteken en steile helling afdalen. Bij de kleine tunnel rechts, lopen wij links het dal in. Bij het einde van deze weg zien wij aan de rechterkant op de hoek:

5

6

5. Wegkruis hoek Hamweg/Hammijnstraat

Dit kruis stond rond 1900 bij een viersprong van wegen op een plek waar nu de spoorlijn ligt. Door de aanleg van deze "miljoenenlijn" ontfermde de heer K.J. Römgers, woonachtig in gehucht "De Ham" zich over het kruis en stelde een stukje grond beschikbaar voor plaatsing op de huidige plek.

5. Wegkruis Hamweg / Hammijnstraat

- Nu gaan wij linksaf en bij het volgende kruispunt zien wij aan de overkant van de Vauputsweg:

6. Wegkruis Vauputsweg / Hammolenweg

- Vanaf dit kruis gaan wij links en na ongeveer 100 meter rechts een veldweg in. Deze volgen wij tot bij de eerste straat links en gaan hier de John Erkensstraat in. Bij het eind (T-splitsing) gaan wij weer links de

Sportstraat in en na 50 meter aan de linkerkant is

7. Kerkhof Kaalheide

- Na het verlaten van het kerkhof gaan wij rechtsaf en lopen verder door de Sportstraat. De straat maakt een bocht naar links. Bij de eerste splitsing gaan wij rechtsaf de Krichelstraat in, zien aan de rechterhand de resten van een Romeinse villa.

7

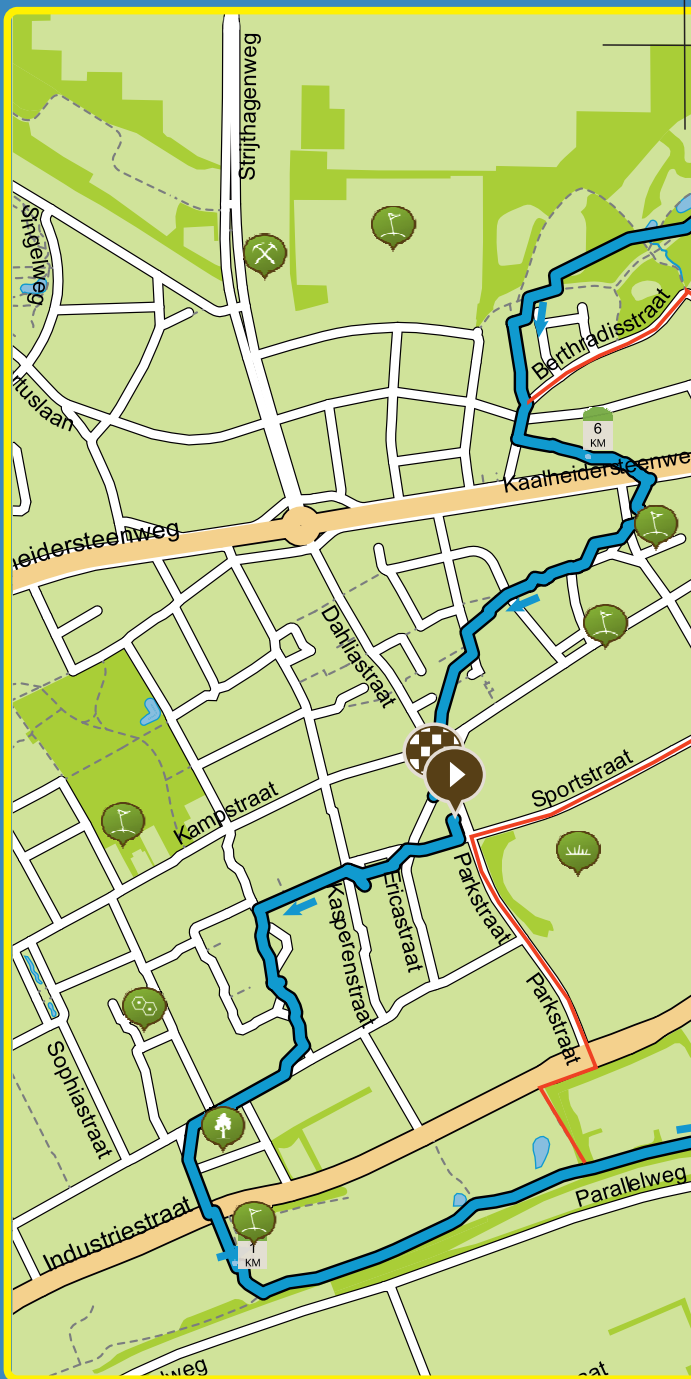

6. Wegkruis hoek Vauputsweg/Hammolenweg

In het najaar van 1929 plaatste Dhr. J. Engelen, molenaar van de Hammolen, een gietijzeren kruis aan de toenmalige toegangsweg naar de molen. Dit ter gedachtenis van zijn op 9-jarige leeftijd overleden dochtertje. In 1960 is dit kruis vernield. Zoon W. Engelen kocht een nieuw kruis en smid Franssen plaatste dit op het oude voetstuk. Helaas werd ook dit kruis vernield in 1984. Het IVN schonk ter gelegenheid van zijn 20-jarig bestaan een nieuw kruis. Dit kruis werd op 25 oktober 1986 op de huidige plek ingezegend door pastoor Grooten.

7. Kerkhof Kaalheide

Dit kerkhof is gesticht op 11 november 1925 als begraafplaats voor de parochie Kaalheide. In 1961 overgedragen aan de gemeente Kerkrade. Er worden geen graven meer gedolven, alleen nog bijleggingen gedaan. Voor zover bekend zijn er twee graven die de status oorlogsgraf hebben.

Romeinse Villa

Na het bezoek aan de Romeinse Villa lopen we door tot aan de driesprong met de Krichelbergsweg. Hier bevindt zich

Voor de kruising zien wij aan de linkerkant

9. Kruisbeeld Heiveldstraat / Kaalheidersteenweg

8. Kruisbeeld Krichelbergsweg

- Wij gaan linksaf de Krichelbergsweg in tot wij aan de T-splitsing met de Heiveldstraat komen. Wij steken deze over.

8

8. Kruisbeeld Krichelbergsweg

Het kruis dat midden op het pleintje van deze driesprong staat stond voorheen zo'n 25 meter naar beneden de straat in, voor het Struvershuis. Dit huis werd bewoond door de Fam. Struver. Wiel Housen, een buurman, overleden 1981, onderhield dit kruisbeeld en heeft de twee lantaarns aan het kruis bevestigd.

In 2008 is het kruis grondig gerestaureerd en opnieuw ingezegend door pastoor F. Sweer.

De Romeinse villa Kaalheide

De Romeinse villa Kaalheide is van het type villa rustica. De villa was gelegen op een plateaurand die hier vlakbij vrij steil naar beneden helt aan de rand van het beekdal van de Anselderbeek. Bij opgravingen in 1950 trof men een rechthoekige plattegrond (12,5x7,5 meter) aan van paalgoten van een gebouw dat er vóór de stenen villa heeft gestaan. In maart-juni 2012 heeft de gemeente een loopbrug laten aanleggen zodat bezoekers zonder de fundamente te storen deze kunnen bekijken.

KORTE WANDELROUTE.

- Wij steken de Kaalheidersteenweg over naar de Burg. Franssenstraat en gaan linksaf. We volgen de bocht naar rechts en lopen door tot aan het eind, waar de Berthradisstraat begint. Hier gaan wij linksaf en komen vervolgens op de hoek van de Berthradisstraat/St. Jozefstraat.

Einde korte route lees verder op blz. 13.

LANGE WANDELROUTE.

- Wij steken rechtsaf de brug over en lopen bergaf richting Kerkrade-Centrum. Bij het zebrapad steken we de Kerkradersteenweg over en lopen nu links op het fietspad verder de berg af tot een kruisbeeld bij de ingang van GaiaZoo.

10. Kruisbeeld- Kerkradersteenweg

9

9. Kruisbeeld Kaalheidersteenweg/Heiveldstraat

Vanaf 1865 stond dit kruis op het Kaalheiderplein aan de overkant van de Kaalheidersteenweg. Het stond voor het café van de familie Bothmer en was omheind met een hekwerk van smeedijzer. In de jaren 50 heeft men het op de huidige plaats gezet.

GaiaZOO

GaiaZOO is een bekroonde dierentuin in de provincie Limburg en werd in 2005 geopend. De dierentuin is vernoemd naar de Godin van de Aarde; Gaia. De naam Gaia verwijst naar de Griekse godin van de aarde en naar de Gaia-theorie. Deze theorie zegt dat de aarde een groot levend organisme is. Alle planten en dieren, maar ook het water, de lucht en de grond zijn onderdeel van dit grote organisme. De aarde zoals wij die nu kennen heeft alleen zo kunnen ontstaan door de miljoenen jaren van ontwikkeling die daaraan vooraf zijn gegaan.

Het park van 25 hectare ligt in de Anstelvlei en is een onderdeel van de toeristische zone Parkstad Limburg, waar ook attracties zijn te vinden als Snowworld, Mondo Verde en Megaland. Afgelopen jaren was Parkstad Limburg de snelst groeiende toeristische regio van Nederland.

Wij gaan vervolgens via dit pad langs de ingang van GaiaZoo en zien hier op het binnenplein een prachtig beeld.

11. Beeld "Urban"

Nu nemen wij aan de overzijde van het plein de uitgang. (Alleen mogelijk tijdens openingstijden van GaiaZoo). Indien gesloten dan vervolgen we het fietspad bergop.

Nu nemen wij aan de overzijde van het plein de weg naar de uitgang en gaan linksaf richting

poort en vervolgens rechtsaf over het voetpad bergop. Lopen rechtsaf en steken bij de rotonde over.

Lopen nu over de brug over de Buitenring en vervolgen het voetpad tot dit eindigt en gaan verder over het fietspad langs een volkstuincomplex tot een pad linksaf.

Lopen nu een bosje met rechts een vijverpartij in.

10. Kruisbeeld Kerkradersteenweg

Vermeedelijk is dit stenen kruisbeeld een grenskruis, dat dienst deed als markering tussen de landerijen van Erenstein en Dentgenbach. Het uit steen gehouwen kruis met koperen corpus werd geplaatst op 15 april 1925 door de familie Kruijen, die aan de overkant woonden. De tekst op het kruis luidt: „Gedenk o Pilger wo du bist. Dass der Heiland Jesu Christ einst dein strenger Richter ist.

11. Wim Steins

woont en werkt in Nederland. Met zware, bronzen stierentorso's die vederlicht schijnen te dansen op sierlijke sokkels brengt Wim Steins zijn toeschouwer in vervoering, evenals met zijn vrouwentorso's. Het werk van Steins verwijst vaak naar de moderne beeldhouwkunst waarin menselijke waarden in vorm en beweging de discussie aanwakkeren, zoals het werk van Rodin. De tegenstellingen statisch - dynamisch en abstract - figuratief intrigeren hem nog steeds. Maar voornamelijk de monumentaliteit en de dynamiek zijn de scharnieren waar rond zijn creatieve werklust blijft draaien. Ook de humor in zijn werken kan door de aandachtige toeschouwer ontdekt worden.

Vervolgens nemen wij het derde voetpad links (vóór app.gebouw).

- Wij vervolgen de Berthradisstraat (aan de rechterkant bevindt zich een speeltuintje) tot aan de verkeersweg Kaalheidersteenweg, gaan hier linksaf en steken bij huisnummer 48 de Kaalheidersteenweg over.

- Wij lopen nu naar rechts en gaan de eerste weg links, de Kapelweg in, richting kerk. Links van de kerk gaan wij door het hek en komen bij

12. Beeldengroep aan het kruis.

Deze beeldengroep werd aangelegd in de tuin van de paters Conventuelen. Op 15 mei 1938 werd het ingezegend door deken van Ormelingen van Kerkrade.

12

Sint-Jozefkerk (Kaalheide)

In 1928 werd de kerk gebouwd naar het ontwerp van architect Hubert van Groenendael. In 1938 werd de naast gelegen Lourdesgrot gebouwd in kunststeen. Sinds 2001 is de kerk met de Lourdesgrot een rijksmonument. Het georiënteerde kerkgebouw is een kruiskerk met invloeden van het eclecticisme opgetrokken in Nievelsteiner zandsteen, mergel en hardsteen. Het bestaat uit een toren rechts naast de frontgevel geplaatst, een narthex, een driebeukig schip met drie traveeën in pseudobasilicale opstand, een transept en een koor met een travee en apsis. De toren heeft een balustrade met daarboven twee galmgaten in iedere gevel en bekroond door een peerspits (ui) op een verzonken tentdak. Op de kruising heeft men een angelustoren met peerspits gebouwd. Het schip, transept en het koor worden onder een zadeldak gedekt. Het dak van het middenschip loopt in de zijbeuken over, maar lopen deels uit in topgevels met zadeldaken.

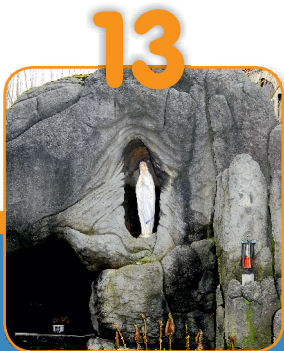
13. Lourdesgrot

Deze grot is een natuurgetrouwe kopie van de grot van Massabielle bij de Franse stad Lourdes, waar in 1858 Maria zou zijn verschenen aan Bernadette Soubirous. De grot is vervaardigd uit gewapend beton en geschonken door de mijn "Willem-Sophia". Evenals de beeldengroep is de grot ingezegend door deken van Ormelingen op 15 mei 1938. In 2009 zijn 2 nieuwe weerbestendige beelden geplaatst, vervaardigd in Italië.

- Wij gaan weer door het hek terug naar de straat en steken voor de kerk over naar de Leliestraat, waar in de driesprong staat

14. Beeld Dorpspastoor (Brevierende dorpspastoor)

Vervaardigd door Frans Carlier. 1979. Brons. Geboren in Rotterdam 1943. Edelsmid in Maastricht.

13. Lourdesgrot

Er zijn in vele landen kopieën gebouwd voor de verering van Onze Lieve Vrouwe van Lourdes, vooral nadat het Vaticaan in 1907 aan deze verschijning een dag in de liturgische kalender heeft verbonden. Het gaat om natuurgetrouwe nabootsingen. In de grot staat vaak een altaar. Schuin boven de grot (voor de kijker rechts) bevindt zich een nis met daarin een Mariabeeld met een blauw sjerp en een rozenkrans. Voor de grot staat een beeld van een omhoogkijkende, knielende Bernadette in gebed.

14. Frans Carlier

Bronzen beeld van een brevierende dorpspastoor. Geplaatst in 1979 door de gemeente Kerkrade.

Frans Carlier (Rotterdam 1943), beeldhouwer, edelsmid te Maastricht. Studeerde aan de Jan van Eyck Academie in Maastricht. Thans woonachtig in het Belgische Zichen-Zussen-Bolder.

15. Pater Kolbehuis

Kijkend richting kerk zien we rechts van de kerk de Pater Kolbeweg. Langs deze weg lag tot eind jaren 70 een verenigingsgebouw het Pater Kolbehuis.

- Wij lopen achter het beeld de Leliestraat in en lopen deze helemaal uit, dwars over de Seringenstraat. Einde Leliestraat (stukje geen autoverkeer) gaan wij links de

Tulpenstraat in en lopen met de bocht mee het Fresiaplein in en komen uit in de Dahliastraat. Hier gaan wij linksaf, steken de kruising Begoniastraat/Heiveldstraat over en direct daarna steken wij over naar de parkeerplaats aan het Heiveldplein, eindpunt van deze wandeling.

Deze route is samengesteld door de werkgroep Toerisme en Recreatie van het Bewonersplatform Kerkrade-West, in samenwerking met Gemeente Kerkrade. © 2013

15

15. Kolbehuis

Genoemd naar pater Maximiliaan Kolbe (geb. 7 januari 1894 in Zdunska-Wola en overleden op 14 augustus 1941 in Auschwitz). Hij behoorde tot de orde der Minderbroeders - conventuelen die ook in het rectoraat Kaalheide werkzaam waren en die hier een verenigingsgebouw exploiteerden dat in de volksmond bekend stond als het „Kolbehuis“. Toen in Kaalheide het gemeenschapshuis „de Jreëts“ werd gebouwd werd het Kolbe-gebouw afgebroken. Pater Kolbe stond in concentratiekamp Auschwitz de zieken en stervenden bij en stierf zelf de martelaarsdood. In 1982 werd hij heilig verklaard.

Aanvullingen

Mocht u na het lopen van onze wandeling aanvullingen of tips hebben voor de samenstellers van deze route mail dan uw bevindingen aan: bewonersplatform @ kerkrade-west.nl

www.kerkrade-west.nl

Bewonersplatform Kerkrade-West